

SZÍV ERNŐ

Interjú Bakó Andrással*

A szerkesztő úr arra kért, készítsék interjút Bakó Andrással, a költővel. Mi sem könnyebb, gondoltam, Bakó András a barátom, hetente találkozunk, ismerem a hétköznapjait, gondjait, bajait, titkait, rejtett és kevésbé rejtett vágyait... Az interjú Bakó barátom dolgozószobájában készült – Szeged, Molnár utca, ötödik emelet –, egy ködös, november végi napon. Hideg volt, és kilenc óra néhány perc. Amikor elkezdjük a beszélgetést, Bakó András költő négykézlábra ereszkedik, és vadul turkálni kezd az ágya alatt.

– Ha jól emlékszem, korábban nem ilyen pozitívumában adtál interjút. Ez egy új divat? Vagy valami modern szokás?

– Csak a bort veszem elő, kedves barátom. *(fölpillant)* Itt, az ágy alatt tartom, vagy a polc mögött. Mert mindennek van helye a világon. Különben is, ez az egyetlen ital, amit ihatok. *(föltápaszkodik, kissé ingerült)*

– Szóval el kell dugni?

– Egyáltalán nem kell eldugni.

Bólogatok, ezalatt ő üveget bont, tölt a poharakba.

Most pedig folytatd azzal – mondja –, hogy olvastad Vörös tanár úr egy nyilatkozatában, hogy Juhász Gyula után én vagyok Szeged legnagyobb költője.

– Biztosan ezt kellene kérdezni?

– Biztosan... *(tűnődve)* És akkor én szerényen azt mondom, hogy ez így talán túlzó, mindenestre eszembe jutott egy történet Juhász Gyuláról... *(lelkesen)* Ez pedig úgy szól, hogy amikor Juhász Gyula hazakerült Szegedre Szakolcáról, nyomban beadott egy kérvényt telefonvonalra, hogy végre tudjon beszélgetni a barátaival, Babitscsal,

Kosztolányival és az angyalokkal... *(tűnődve)* És várt türelmesen. Az első világháború alatt azt mondták neki, momentán sajnos nem megy, katonai vonalakra van szükség. A kommün alatt újra próbálkozott Bojtár elvtársnál, a postaigazgatóság főnökénél, de csak ikszedik volt a proletárlistán, várakoznia kellett. A francia megszállás alatt ékes franciással írt kérvényt, hogy ugye Szeged meg van szállva, pontosabban föl van szabadítva, már most ő mégiscsak magyar költő, és ha nem túlzó az igény, hát olykor szívesen elbeszélgetne a literátor barátaival az éteren keresztül. A francia tiszt úr, civilben pedáns hivatalnok,

visszaírt, sajnos nem megy a dolog, mert a vonalakra az Entente-nak van szüksége... *(bosszúsan)* Telefon tehát nem lett. Juhász egyre többet betegeskedett, közben Horthy fehér lova is megdöglött. Akkor Juhász Gyula újra kérvényt írt az új postafelügyelőnek, bizonyos vitéz Vojnovszkynak telefonüggyben... *(villogó szemekkel)* Vitéz Vojnovszky visszaírt, hogy bizony meg kellett volna gondolni azokat a balos verseket a kommün alatt egyfelől, másfelől abban az utcában, ahol ő, mármint Juhász úr lakik, egyelőre nem vezetnek vonalakat – legfeljebb a készpénzfizető vállalkozóknak. Szegény Juhász még az öngyilkossága előtt is próbálkozott – hasztalan. Akkoriban pedig József Attilával szeretett volna beszélni, hallotta, igen nagy bajok vannak vele. Ekkor már a polgármesterhez, az alpolgármesterhez, a főjegyzőhöz is fordult, de valahogyan senki nem tudott segíteni rajta... *(nagyon szomorúan, mintegy teljes átéléssel)* Úgy is halt meg, hogy nem lett telefonja.

– Szegény, szegény Juhász.

– Neked nem azt kell mondanod, hogy szegény, szegény Juhász, hanem meg kell kérdezni, hogy ez a történet tényleg Juhász Gyuláról szól.

– Kérdezem: ez a történet tényleg Juhász Gyuláról szól?

– Egy nagy fenét!... *(teátrálisan a fejéhez kap)* Énrólam! Csak így könnyebb volt elmondani... *(cinkosan kuncog, eltűnődik)* Na, jó lesz így?

– Jó lesz.

– Vagy nem ilyen történetekre gondoltál?... *(gyanakodva)*

– Én azt gondoltam, sétálva is beszélgethetünk. Merthogy ez a te időd. Kód van, és nyálkás, csontig lihegő idő.

– Csakhogy én ilyenkor nem sétálni szeretek, hanem az írógé-

* akinek verseskönyvéről a 19. oldalon közlünk kritikát

pennél ülni, és alkotni. Például most van új írógépem. Szép?

– Szép. Drága volt?

– Azt például tudod-e, hogy a legkorszerűbb magyar költők közé tartozom?

– Valóban?

– Valóban. Én voltam az egyike azon néhányaknak, akik írógépen kezdtek verset írni. Rájöttem, ha az ember azonnal írógépbe ír, sokkal szebb a versírás képe. És ez befolyásolja magát a művet is. Művészi fegyelemre tanít.

– Van, aki ezzel szemben igazán nagy számítógépes, például Zalán Tibor, de azért a verset csak kézzel írja. Hogy ez egy szentség, kézzel írni, személyesnek lenni.

– Én már húsz éve géppel írok, és mégis elég személyes vagyok.

– Tudod, ki volt az első magyar író, aki először kezdte komolyan használni az írógépet?

– Babits.

– Én úgy hallottam, Móricz.

– A költők nagyok soká kezdték használni az írógépet. Nekem nincsenek kézirataim... Különbösen is kezdek azonnal írni. (tényleg szorong, kortyol a borából) Jövő héten megyek be a kórházba kezelésre. Tudod, a szokásos hó eleji kezelés.

– Tudom. Fáj?

– Nem fáj. Csak unalmas. Jönnek a nővérek, és elmennek. Meleg van. Mellettem elég öreg bácsi, állandó szomszédom, Szokolt hallgat...

– Amikor a második műtéted után kijöttél, azt mondtad, ha meggyógyulsz, leleplezed Istent. Az üzelmeit. A gonoszságait. Az igazságtalanságait.

– Hát nem azt is csinálom?! És valóban üzelmekről van szó. Ha ugyan nem a Sátán csinálja... Néha mégis azt hiszem, rosszul állok ehhez az egészhez. Isten az nem úgy van, ahogy az ájtatos mamikák hiszik. Úgy van, hogy nincs. És úgy nincsen, hogy van. Állandóan róla beszélünk, hozzá fordulunk.

Csakhogy lehet-e szeretni? Nem lehet... (büszkén) Én nem akarok leborulni senki előtt. Isten előtt se.

Újra négykézlábra ereszkedik, miközben vadul turkálni kezd az ágy alatt.

– Most akkor mit csinálsz?

– Keresek egy másik üveget... (fölnéz, eltűnődik) Sajnos, én nem tudok hinni... (az üveget megtalálta, rámosolyog, föláll, vizsgálgatja az ablakfény-

nél) Amellett, tudom, hogy jogosan büntet ezzel a betegséggel. (elkomorodik) Sokat bűnöztem. Nem voltam jó. A második menetet azonban nem tartottam jogosnak. Ez... minimum... igazságtalan. Merthogy változtam annyit... Ezt már elengedhetetlenebbé, ezt a... megaláztatást.

– Szerinted miben változtál?

– Azelőtt sokat kiabáltam itthon. Botrányokat csináltam. Nem nagyokat, nem vertem meg senkit, de kiállhatatlan és ingerült voltam. Most többet törődök velük. Leültem például a fiammal tanulni is... Mondjuk, egy kicsit elkéstem vele, már régen nem én vagyok a példaképe... (szomorúan turkál a szakállában)

– Miért, voltál az?

– (dühös) Na jó, soha nem voltam a fiam példaképe. Például az is biztos, hogy egyetlen soromat sem olvasta. Nem baj... (látszik rajta, hogy különben baj) Majd később. Egyszer. Majd rájön ő is, hogy... (elhallgat)

– Mindenesetre türelmesebb lettél.

– Sokkal türelmesebb. Általában mindenkihez.

– De hát te korábban is arról voltál híres, hogy inkább mindenkitől kétszer is bocsánatot kérsz, mielőtt rápillantasz.

– Akiket utálok, azoktól nem kérek bocsánatot.

– Sok ember utálsz?

– Vannak néhányan.

– Költők?

– Szerkesztők... meg költők is, és a telefon... na, hagyjuk.

– Közérzet, amúgy?

– Én azt hittem, hogyha elmennek a párttitkárok, akkor itt leszünk valakik.

– Mire is gondolsz pontosan?

– Arra, hogy szavunk lesz. Hogy megkérdezzek, kikérik a véleményed. Hogy az irodalomnak presztízse, méltósága lesz. Hogy például nem kell könyörögni egy nyomorult telefonért, ha az ember, teszem azt... jó költő... ráadásul írószövetségi titkár is... (nagyon heves) És

amiért még igen haragszom, például a városomra! Na, akkor ezt is elmondom! Román írók jártak nálam a Kincskereső szerkesztőségében, temesváriak, testvérvárosi kapcsolattartás végett, mifene. Kértem a helyi vezetést, fogadják őket, vagy ha azt nem, hát egy ebédet álljanak. Nem, mondták, erre nincsen keret. Rendben. Én vettem meg a több kiló húst, te pedig a bort. Hány litert is vettél?

– Ötöt.

– Igen, annyit, emlékszem már. Nem lett elég. Szóval Pászka Imre megfőzte a birkát, azt is mind megettük. Azért megalázó, hogy... Ah, én semmi hatalmat nem akartam soha. Akkor négy éve indultam volna a képviselőválasztáson a körzetemben. Azt hiszed nem futottam volna be?

– Igen, azt hiszem, nem futottál volna be.

– Meglepődik, idegesen babrál a szakállával.

(sértődött) Hát jó, komoly ellenfeleim lettek volna.

– És például milyen színekben indultál volna?

– Mondjuk... SZDSZ-MDF közös jelölt lettem volna... akkoriban.

– Mostanában többet írsz.

– Ez ment meg... (gyanakodva figyel)

Kérdezem is a barátaitól, nem rosszabbak-e az újabb új verseim. Eddig megkíméltek. Úgyhogy azt tervezem, ha tényleg sikerül meggyógyulnom, és újra embernek érezhetem magam, felülhetek egy buszra vagy vonatra, és elutazhatok Pécsre vagy Debrecenbe, nos akkor tartok egy hosszabb szünetet. Mert újra meg kell ismerkednem az étellel. Olvasni is akarok, újra. Ez egy ideje nem nagyon megy. Látod, most gyakorlatilag be vagyok zárva... ha ti nem jönnétek állandóan, mert hál' istennek rengeteg látogatóm van... akkor... el is terjedt, hogy én egy iszákos pali vagyok.

– Ez terjedt volna el?

– Mert, ha látogató jön, leküldöm a lányomat, hozzon bort. Hiszen úgy illik. A vendéget kínálni kell. Lenn, a boltos meg azt hiszi, mindent én iszom meg. Őrület. Napi négy-öt palack. Most is vagy ötven üveg álldogál a spájzban.

Egészen pontosan harminchét. Kimentem és megszámláltam, továbbá kettőt találtam még a szobában, illetve még néhány ott zöldellt a polcok mögött is. De azok között lehetett teli is.

